

Pauliina Penttilä
TIO/TTU

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain muuttamiseksi

Sisäministeriö on 29.10.2024 päivättyllä lausuntopyynnöllä pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan, että Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi laajennettaisiin. Ehdotuksilla pyritään esitysluonnoksen mukaan vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin yhä vahvemmin kansainvälistyvän ja tietoverkoissa tapahtuvan tai sähköisiä palveluja hyväksi käyttävän rikollisuuden torjumiseksi.

Ensinnäkin esitetään, että Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia estää ja selvittää ihmiskaupparikoksia ilman liityntää laittoman maahantulon järjestämiseen ja lisäksi Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin ehdotetaan lisättäväksi rahanpesu tai rahanpesurikkomus silloin, kun epäillyn rikoksen esirikos on Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluva rikos taikka kätkemisrikoksen esirikos.

Televalvonnan, muun peiteltyä tiedonhankinnan kuin peiteltyä tiedonhankinnan tietoverkossa ja henkilön teknisen seurannan toimivaltuuksien ehdotetaan laajenevan Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin, jonka enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, lukuun ottamatta eräitä poikkeuksia.

Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetöiminnan ja yksinomaan tietoverkossa tehtävän valeoston toimivaltuuksia lisättäisiin Rajavartiolaitokselle, minkä lisäksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan oikeutta toteuttaa ohjattua tietolähdetoimintaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää esityksen tavoitetta Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien kehittämisestä muuttuneen toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti kannatettavana. Ministeriön käsityksen mukaan esityksessä esitetään useita Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien muutoksia esittämällä sekä uusia että laajentamalla jo nykyisin käytössä olevia toimivaltuuksia. Kuten esityksessäkin on viitattu, perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnoissaan huomiota kehitykseen, jossa pakkokeinojen ja esitutkinnan sääntelyä kehitetään siten, että toimivaltuuksia lisätään ja laajennetaan vähittäin, jolloin yksittäinen muutos voi olla merkitykseltään vähäinen. Tällöinkin pitäisi kuitenkin ottaa välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa huomioon aikaisemmin säädetyt valtuudet. (PeVL 98/2022 vp; PeVL 99/2022 vp) Ottaen huomioon nyt lausuttavana olevan hallituksen esitysluonnoksen laajennukset ja lisäykset Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksiin, ministeriö pitää perustuslakivaliokunnankin peräänkuuluttamaa kokonaisvaltaisempaa arviointia merkityksellisenä.

Kuten esityksessäkin on viitattu, poliisin käytössä olevien toimivaltuuksien kanssa samojen valtuuksien säätäminen toiselle esitutkintaviranomaiselle ei välttämättä ole sopusoinnussa

perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin kuuluvan välttämättömyysvaatimuksen näkökulmasta, ja kullekin toimivaltuudelle on kyettävä esittämään Rajavartiolaitoksen rikostorjuntatehtäviin liittyvä painava peruste, joka osoittaa toimivaltuuden välttämättömyyden. Tältä osin ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustuslain mukaisuuden arviointia jaksossa 10.1.5. ei ole esitetty erikseen kullekin toimivaltuuden muutokselle. Arviointia olisi tältä osin syytä täydentää.

Lisäksi perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia koskeva jakso 4.2.3 on varsin lyhyt ottaen huomioon toimivaltuuksien muutosten laajuus.

Lopuksi liikenne- ja viestintäministeriö kehottaa sisäministeriötä kiinnittämään huomiota perustuslain 10 §:n muutettuun muotoon erityisesti sen momentteihin viitattaessa. Luottamuksellisen viestin salaisuuteen tehtävien rajoitusten edellytyksistä säädetään nykyisin perustuslain 10 §:n 4 momentissa.

Timo Kievari

Yksikön johtaja, osastopäällikön sijainen

Pauliina Penttilä

Erityisasiantuntija